

Nye utfordringer innen sikkerhet

Thor Egil Braadland

Seniorrådgiver, samfunnspolitikk
og analyse, Tekna

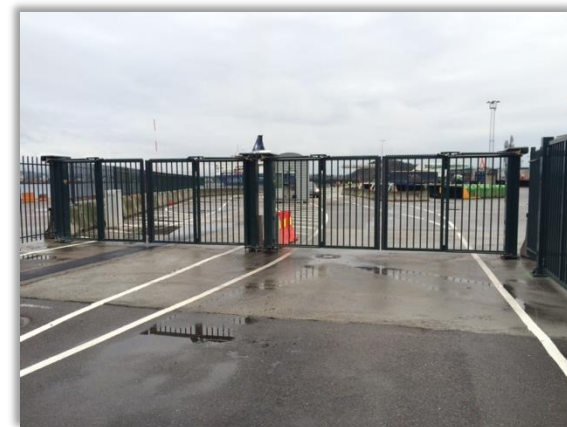
«...å sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, som **gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger**, og med en velferdsmessig standard som til enhver tid er i samsvar med den teknologiske utviklingen i samfunnet» (AML formålsparagraf).

Fire utviklingstrekk:

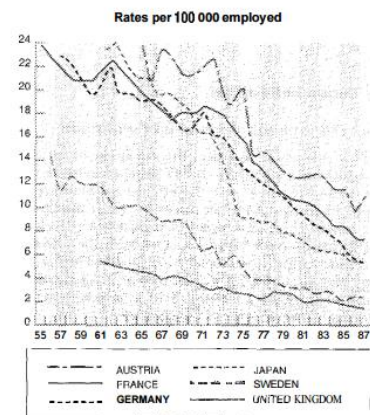
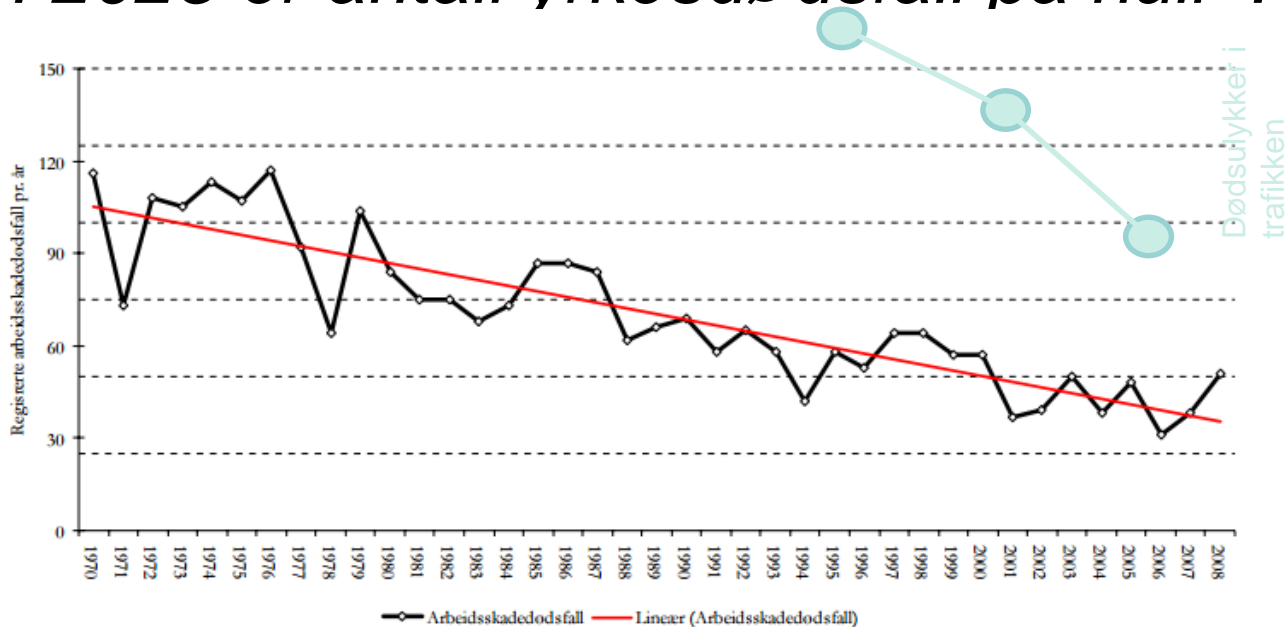
- ✓ *Bedre sikkerhetsarbeid gjør at dødsfall reduseres.*
- ✓ *Endring av næringsstruktur gjør at dødsfall (og dermed skader?) reduseres.*
- ✓ *Fortsatt uklar politisk debatt om hvorvidt sikkerhet er for dyrt – og hva sikkerhet egentlig er.*
- ✓ *Overgangen til en ny økonomi: Hva betyr det for hvordan vi tenker? Eksempler.*

Oversikt over yrkesskader basert på yrkesskademeldinger til NAV er midlertidig fjernet fra Arbeidstilsynets nettsider. Dette på grunn av at kvaliteten på statistikken har vært så mangelfull at den kan gi et misvisende bilde av skadesituasjonen og utviklingen innen yrkesskader.

«I 2025 er antall yrkesdødsfall på null».

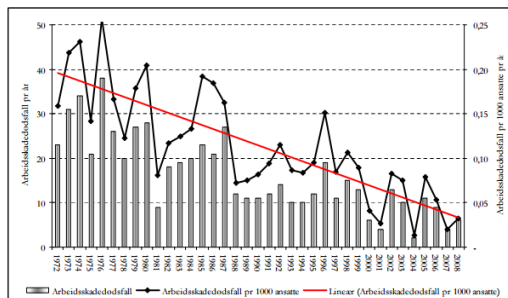

Petroleumssektor

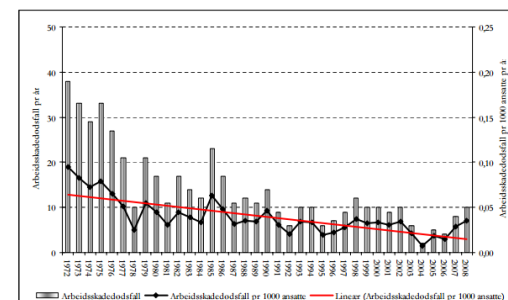
Tabell 3.16 viser en oversikt over antall personskader totalt og antall dødsfall i perioden fra 2003 til 2012 i petroleumssektoren. Tabellen viser at det har vært en nedgang de siste ti årene for antall personskader totalt i petroleumssektoren, og at det har vært få dødsfall i denne sektoren de siste ti årene. I tillegg presenteres statistikk i petroleumssektor ofte som antall skader per million arbeidstimer. Denne statistikken viste en klar oppgang for alvorlige personskader i siste del av 1990-tallet, men fra 2000 til 2010 var det en klar nedgang i skadefrekvensen fra 26,4 til 8,6 per million arbeidstimer.

Årstall	Personskader totalt	Dødsfall
2003	480	0
2004	367	0
2005	393	1
2006	392	0
2007	438	1
2008	417	0
2009	335	1
2010	288	0
2011	335	0
2012	336	0

Tabell 3.16: Antall personskader i petroleumssektoren, årlige tall fra 2003-2012. Kilde: Petroleumsstilsynet.

Figur 5: Arbeidsskadedødsfall i bygg og anlegg, 1972-2008

Figur 6: Arbeidsskadedødsfall i industri, 1972-2008

2010

Utenlands arbeidskraft dør oftere

Hittil i år har 47 personer omkommet på arbeidsplassen sin. Elleve av dem kommer fra et annet land. Hver fjerde av de arbeidstakerne som dør er altså innvandrere, mens samme gruppe utgjør litt mer enn hver tiende ansatt her i landet.

Fra forskningsmiljøene. En artikkel fra Norges forskningsråd

Markant fall i antall personskader

I løpet av fem år ble antall personskadeulykker i Statoils fartøyvirksomhet redusert med 84 prosent. En forbedret sikkerhetskultur tilskrives mye av æren for resultatet.

Gisle Aschim
Frilansjournalist

En artikkel fra
Norges forskningsråd

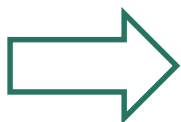

Nasjonal overvåking av arbeidsmiljø og helse (NOA) (Gravseth, 2010) har estimert at arbeidsskader utgjør ca. 12 % av alle skader i Norge. Arbeidsskader rammer ofte unge mennesker og kan derfor føre til en forholdsvis stor reduksjon i antall yrkesaktive år. Beregninger gjort av Transportøkonomisk institutt fra 1995/96 viste totale kostnader på 12 milliarder årlig (Christensen, Elvik & Hagen, 1997).

Utvikling i dødsulykker fra 70/80-tallet til i dag:

	Bygg og anlegg	Industri
Antall som skades	Redusert med 67 prosent	Redusert med 67 prosent
Andel ansatte som skades	Redusert med 75 prosent	Redusert med 50 prosent
Andel av alle ansatte	Redusert fra åtte til sju prosent	Redusert fra åtte til fem prosent

Politisk debatt om hva sikkerhet er:

For hvert tilfelle som kan forhindres gjennom tiltak vil reguleringen og tiltaket være verd det

Vurdere konkret nytte av tiltak opp mot ulempe

Åm-utvalget

2.

Tolkning av lovverk har også ført til at man har en-persons lugarer på rigger og fartøy, og restriksjoner rundt nattarbeid. Dette har bidratt til å drive opp kostnadene på riggmarkedet, og fungerer som et hinder for økt utvinning.

Datalagringsdirektivet:

3.

Arbeiderpartiet er alene om å stå på et tydelig ja-standpunkt.

– Det handler om å forebygge alvorlig kriminalitet, ikke minst barneporno. Redder vi ett barn, er det verdt det, sier Aps parlamentariske leder og partipresident Helga Pedersen.

Hun har tro på at Norge både kan vedta EUs direktiv som innebærer at trafikkdata på telefon og data oppbevares i opptil to år, og samtidig gjennom nasjonal lovgivning regulerer bruken av det lagrede materiale.

1.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV)

Ein representant frå Arbeidarpartiet sa frå Stortingets talarstol at dersom eit påbod kan redde berre eitt liv, da er det verdt det. Men skal verkeleg Stortinget gjennomføre alle tiltak som kan hindre ulykker eller dødeleg sjukdom? Kva slags samfunn får vi da? Da ville ikkje berre flytevest ha vore påbode; det ville også f.eks. sykkelhjelm. I 2011 omkom tolv syklistar i Noreg, åtte av dei brukte ikkje hjelm, og to av dei kunne ha redda livet dersom dei hadde gjort det. Vi veit at solarium aukar sjansen for hud- og flekkkreft. Vi veit at røyking og alkohol drep. Vi veit at ekstremsport tar liv – berre i fjor døydde fire norske basehopperar. Dersom det handla om å bruke loven for å redde eitt liv, er det eit veldig stort tal på sikkerheitstiltak, forbod og påbod vi burde ha innført.

Med ein heilt konsekvent politikk for tryggleik ville flytevest og sykkelhjelm ha vore påbode for alle. Røyking, brennevin, solarium, basehopping ville ha vore forbode. Dersom du tente deg ein sigarett i hagen, sykla til nærbutikken utan hjelm eller sette deg i seilbåten utan flytevest, ville det ha vore politiets plikt å straffe deg, ikkje fordi du skada andre, men fordi du braut ein regel som var laga for å beskytte deg mot deg sjølv. Kvar påske går folk i fjellet utan tilstrekkeleg utstyr eller kunnskapar, nokon forulykkar kvart år, men eg har ikkje høyrte om nokon som har foreslått å forby det, og ingen ville ha antyda at det ikkje å gå inn for å forby det, er å bere eit personleg ansvar for at desse menneska forulykkar.

Politisk debatt om hva sikkerhet er:

Ny arbeidsmiljølov:

«...Arbeidstilsynet, Kripos og STAMI advarer mot at arbeidet mot ulykker, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet blir vanskeligere med de endringene flertallet vedtar i dag» (Anette Trettebergstuen, Ap, 24. mars 2015).

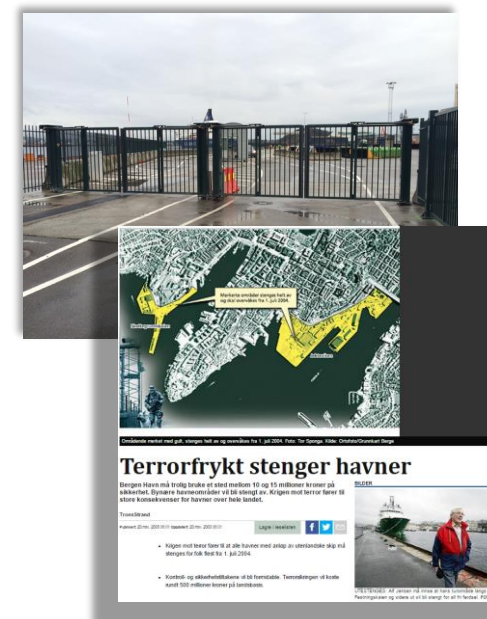
4.

«Endringene i arbeidsmiljøloven kan ifølge Arbeidstilsynet føre til mer sykdom, stress og ulykker» (Helga Pedersen, ds.)

«Når det gjelder endringsforslagene om arbeidstid, er Arbeidstilsynet bekymret for de helse- og sikkerhetsmessige konsekvenser forslagene har» (fra Arbeidstilsynets høringsbrev til samme sak).

5.

Tekna: Positive til endringer i arbeidstid

6.

I statsbudsjettet for 2015 gjøres følgende endringer:

7.

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
646		Pionerdykkere i Nordsjøen	
	70	Tilskudd til pionerdykkere	28 000 000

Nye utfordringer med ny økonomi

Tjenesteøkonomien

«...sosionomar, vernepleiarar og barnevernspedagogar er mest utsett for vald og trugsmål på

arbeidsplassen, saman med mellom anna sjukepleiarar, vektarar og polititenestemenn».

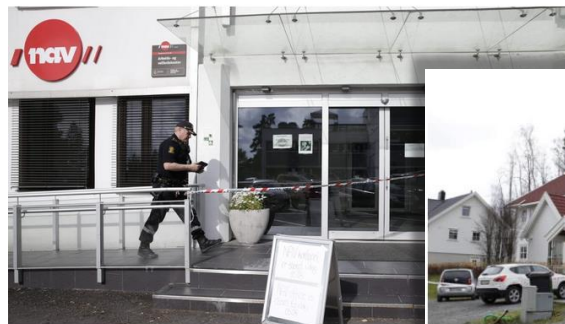
Robert Eriksson, brev til Stortinget 7.1.2015

«60 pst. av barnevernstilsette og tilsette i bustader for psykisk utviklingshemma har opplevd vald og/eller trugsmål i løpet av det siste året».

(FAFO 2009).

Nav-ansatte utsettes stadig for vold og trusler

Tirsdag starter rettsaken mot en 27 år gammel mann som er tiltalt for drap på en Nav-ansatt på Ammerud i Oslo august 2013.

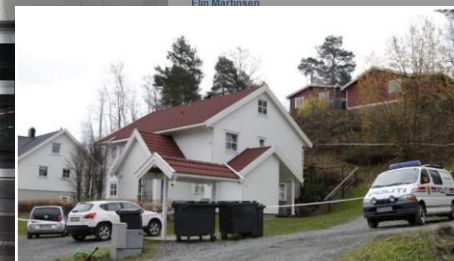

En saksbehandler ble drept på NAV-kontoret på Ammerud for et år siden. Den tiltalte tilbringer Dikemark sykehust i Asker.

FOTO: AAS, ERLEND / NTB SCANPIX

Journalist Finn Martinsen

Jente (15) tiltalt for overlagt drap på Vollen i Asker

Jente (15) tiltalt for overlagt drap på Vollen i Asker

Den 15 år gamle jenta som stakk i hjel en ansatt på en institusjon Asker, er tiltalt for overlagt drap. Hun risikerer forvaring, som den første under 18 år.

Trinn 1: Finn farekildene

Tenk gjennom hvilke farekilder som finnes på arbeidsplassen. Gå metodisk fram og skriv ned det dere finner. Se på alle arbeidsoperasjoner, alle lokaler: Hva kan tenkes å forårsake sykdom eller skade – akutt eller over tid? Hva kan gå galt? Kartleggingen skal gi en oversikt over dette.

Nye utfordringer med ny økonomi

Tjenesteøkonomien

«Yrkeskade defineres som en skade som skyldes en plutselig eller uventet ytre begivenhet (ulykke) som skjer i arbeidstiden».

Sikkerhet

helse

helsefremmende

Nye utfordringer med ny økonomi

Tjenesteøkonomien

«...å sikre et **arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon**, som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og med en velferdsmessig standard som til enhver tid er i samsvar med den teknologiske utviklingen i samfunnet» (AML formålsparagraf).

Økt forekomst av muskel- og skjelettplager hos yngre

Plager flest og koster mest

I rapporten finnes et eget kapittel for muskel- og skjelettplager. Samlet utgjør disse den diagnosegruppen som "plager flest og koster mest". I tillegg er muskel- og skjelettsykdommer de vanligste årsakene til sykefravær og uførhet. Blant nye uføretrygdede med muskel- og skjelettlidelser utgjør rygglidelser den største undergruppen fremkommer det av rapporten. Man antar at 60-80 prosent vil være plaget av ryggsmarter i løpet av livet.

Av personer 20 år og eldre har andelen med muskel- og skjelettplager økt i forekomst den senere tiden. Den største økningen ses hos de yngste voksne (20-29 år). Dette kan være et viktig tegn på at endret atferd hos barn og ungdom kan ha betydning for fremtidig utvikling av muskel- og skjelettlidelser framkommer det av Folkehelse rapporten 2014 som ble publisert mandag.

Folkehelse rapporten 2014

Nye utfordringer med ny økonomi

Tjenesteøkonomien

Det er sosioøkonomiske skilnader i sjukefråvære og uføretrygd.

- Uføretrygd på grunn av **muskel- og skjelettlidningar** er til dømes langt vanlegare blant lågt utdanna enn høgt utdanna (Bruusgaard, 2010). Skilnaden kan dels forklarast med at risikofaktorar for sjukefråvære og uføretrygd er hyppigare i jobbar med lågare løn og krav til utdanning (Falkstedt, 2014). Dette gjeld til dømes hardt fysisk arbeid, tunge løft med vriding av ryggen, krevjande arbeidsstillingar, heilkroppsvibrasjonar, monotont arbeid, lite kontroll over arbeidsoppgåvene og lite fleksibilitet i arbeidstida (Foss, 2011; Haukenes, 2011; Sterud, 2013).
- **Mekaniske og psykososiale arbeidsmiljøfaktorar** forklarte meir enn 40 prosent av skilnaden i langtidssjukefråværet mellom høgt og lågt utdanna arbeidstakarar i ei nyare norsk studie (Sterud, 2014b).
- På arbeidsplassar med lågare krav til utdanning vil det oftare vere vanskeleg å tilpasse **arbeidssituasjonen til helsevanskar** (Johansson, 2009).
- Arbeidstakarar med lågare utdanning kan og hha større **vanskar med å finne nytt arbeid** dersom helsevanskar krev eit skifte av arbeidsoppgåver.

Oppsummert:

- **Økt sikkerhet kommer ikke av seg selv**
- **Hva som er helse og sikkerhet er en politisk debatt.
Delta i den!**
- **Tjenesteøkonomien betyr at nye perspektiver
og problemstillinger vokser fram**